

Sprekend over de liefde

Preek over 1 Johannes 3:11-24 en 4:7-21

Te lezen: 1 Johannes 3:11-24 en 4:7-21
Zuilen, 8 oktober 1972

Misschien heeft er iemand tijdens de schriftlezing zitten slapen. Maar zo niet, dan zal niemand van u veel moeite hebben om te raden waarover vanmorgen gepreekt zal worden. In het gedeelte uit de eerste Johannesbrief dat wij vandaag lezen, is welgeteld zesendertigmaal sprake van 'liefde' of van 'liefhebben'. Het gaat deze zondag dus heel duidelijk over de liefde. Denkt u niet dat dit een gemakkelijke dienst voor mij is, omdat het onderwerp zo bekend is en zich in een algemene belangstelling mag verheugen.

Altijd hebben de mensen over de liefde gesproken en geschreven. Je kunt bibliotheken vullen met de liederen en gedichten waarin de liefde wordt bezongen. Er is wel geen mens die niet zo zijn eigen gedachten over de liefde heeft. Maar juist daarom is het zo moeilijk duidelijk te maken wat Johannes over de liefde schrijft. Veel te snel meen je Johannes wel begrepen te hebben. Het onderwerp is immers zo bekend? Voor je het weet heb je deze liefde verward met de liefde die suikerzoet en tranenheet aan de orde is in de zeven deeltjes tellende meisjesroman. 'Rosemary vindt het geluk' van de bekende romanschrijfster. Of heb je de liefde van de eerste Johannesbrief uitgelegd als een vorm van de liefde die bezongen wordt in de zogeheten vaderlandse liederen. 'Ik heb u lief mijn Nederland'. Of ben je van mening dat de liefde die Johannes beschrijft de ideale, volledig geslaagde uitgave is van de liefde die onder angstige omstandigheden omslaat in haat. Een advocaat kan voor zijn van moord verdachte cliënt toch als verzachtende omstandigheid aanvoeren dat deze heeft gehandeld uit afgewezen liefde?

Voor wij kunnen begrijpen wat Johannes met liefde bedoelt moeten wij ons eerst realiseren dat er aan de liefde zoals wij deze kennen en beleven twee kanten zitten. De liefde haalt begerig naar zich toe. En de liefde geeft ook zich weg. Aan de ene kant haalt de liefde begerig naar zich toe. Zo begint een liefdesverhouding tussen twee mensen meestal. Jan heeft een oogje op Els. Want Els is een heel aantrekkelijk meisje. Hij is weg van haar blauwe ogen en geestige wipneus. En haar stem zou hij wel de hele dag willen horen. Of, zoals andere mensen dit plegen te zeggen: Hij probeert haar voor zich te winnen. Els is voor Jan een meisje om te stelen. Maar omdat dat niet mag, probeert hij haar op een eerlijker manier te krijgen. Let u op het inhalige karakter van de woorden waarmee wij Jans activiteit beschrijven. In het stenen tijdperk roofden de mannen de vrouw van hun begeerte en sleepten haar bij de haren naar hun eigen holwoning. Wij zijn veel verfijnder in ons hof maken. Maar dat heeft meer met de norm dan met de inhoud te maken. Het grondpatroon van de liefde is hetzelfde gebleven: De liefde is inhalig. In je verliefde gedachten zet je de ander op een veel hoger voetstuk dan je zelf staat. Degene die je lief hebt heeft iets begerenswaardigs, waardoor je hem of haar wilt bezitten.

Voor Jan is Els een meisje uit een andere wereld, een wezen van hogere orde dan hijzelf. Zij is de koningin van zijn dromen. En Jans vrienden weten te vertellen dat hij Els aanbidt.

Een verliefd mens probeert het hoge, begerenswaardige voorwerp van zijn liefde naar zich toe te halen en te bezitten. Aan de ene kant haalt de liefde begerig naar zich toe maar aan de andere kant geeft de liefde ook weg.

Daarvan weten vooral mensen mee te praten die al jaren getrouwd zijn. Zulke mensen hebben elkaar veel te goed leren kennen om elkaar nog op een aanbiddelijk hoog voetstuk te kunnen plaatsen. Na de zilveren bruiloft is de huwelijkspartner meestal niet meer het begerenswaardige wezen uit een hogere wereld maar een man of vrouw waarvan alle nare eigenschappen en zwakke plekken bekend zijn. Zorgen, tegenslagen, teleurstelling en ziekte hebben hun littekens in het huwelijk achtergelaten en de liefde wat bekoeld.

Elkaar liefhebben is dan vaak meer een zaak van geven dan van nemen. Voor een vrouw die haar moe gewerkte echtgenoot 's avonds moet ontzien, is hij niet meer de sterke held uit haar dromen. Voor haar is liefhebben geworden: De zwakheden van haar man ontzien en aanvullen.

Voor een man die zijn vrije weekend eraan moet besteden om zijn vrouw – die de problemen van de opgroeiende kinderen niet aankan – weer op te beuren. Voor zo'n man is liefhebben van zijn vrouw niet het begeren van iemand die op een hoog voetstuk staat maar het uit de put halen van iemand die in de diepte van zorg is weggezakt.

Laat ik hier stoppen. De meesten van u hebben van deze dingen meer weet dan die, die net enkele maanden verliefd leven.

Ik wilde, om het schrift gedeelte van deze morgen te kunnen uitleggen, slechts duidelijk maken dat er aan de liefde zoals wij die kennen en beleven, twee kanten zitten: Aan de ene kant haalt de liefde de aantrekkelijke en begerenswaardige geliefde naar zich toe. Aan de andere kant geeft de liefde weg aan de zwakke en hulpbehoevende geliefde die niet meer aantrekkelijks heeft te bieden en niet begerenswaardig is.

Johannes is wel de apostel van de liefde genoemd. Hij had zijn pen er vol van. In de negenentwintig verzen die wij vanmorgen uit zijn eerste brief lezen is zesendertigmaal sprake van liefde. Ook in zijn evangelie stelt Johannes de liefde voortdurend aan de orde.

Zo lezen wij in het derde hoofdstuk van het Johannesevangelie een zin die begint met de woorden: 'Alzo lief heeft God de wereld gehad ....' Waarom zou God de wereld liefgehad hebben? Waarom zou Hij u en mij liefgehad hebben? Omdat wij voor God zoveel aantrekkelijks bezitten? Omdat wij voor hem zulke begerenswaardige mensen zijn? Zou God soms verliefd kunnen zijn geraakt op uw en mijn karakter? Is de wereld die wij samen gebouwd hebben van dien aard dat God deze naar zich toe wil halen? 'Alzo lief heeft God de wereld gehad ....' Wanneer Gods liefde een liefde is die alles wat hoog staat en aantrekkelijk is begerig naar zich toe haalt, kan God de wereld niet liefhebben.

De oude Grieken hebben dat in hun heidendom goed begrepen. Voor de Grieken stond liefde gelijk aan de begeerte van wat hoger en mooier en beter is dan jezelf bent. En daarom weten zij terecht dat God alleen zichzelf lief kan hebben. Want geen mens kan God iets bieden wat Hijzelf al niet bezit. Buiten God heeft niets of niemand voor God eigenschappen om verliefd op te worden.

'Alzo lief heeft God de wereld gehad ....'

Dat kan dus alleen maar waar zijn, wanneer Gods liefde geen inhalige, maar een gevende liefde is.

Het vers waarvan wij de eerste woorden aanhaalden, gaat dan ook als volgt verder: 'Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft.'

‘Alzo lief heeft God de wereld gehad ....’ Wanneer dit waar is kan Gods liefde geen liefde zijn die begerig grijpt naar wat hoog staat en aantrekkelijk is. Wie durft van zichzelf te beweren dat Hij voor God zo’n hoogstaand, aantrekkelijk wezen is? Wanneer God de wereld lief heeft moet deze liefde een liefde zijn die de helpende hand uitstrekt naar hetgeen aan lagerwal is geraakt, verloren dreigt te gaan, voorgoed dreigt weg te zinken.

Het betreffende vers uit het Johannesevangelie luidt dan ook in zijn geheel: ‘Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat eenieder die in hem gelooft, niet verloren ga maar eeuwig leven hebbe’.

De liefde waarover Johannes schrijft is een zich tot de ander neerbuigende, zich aan de ander weggevende liefde. Luistert u maar naar de volgende bloemlezing uit het gedeelte van de eerste Johannesbrief dat wij vanmorgen lezen.

‘Hiertoe hebben wij de liefde leren kennen, dat Gods Zoon zijn leven voor ons heeft ingezet’.

En: ‘Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld ....’

En: ‘Hierin is de liefde dat God zijn Zoon gezonden heeft als een verzoening voor onze zonden ....’

Johannes beschrijft de liefde als een waterval waarlangs God zichzelf trapsgewijs uit de hemel in de wereld uitstort.

God gaf zijn zoon. Dat is de eerste trap van de waterval. En de Zoon gaf zichzelf. Dat is de tweede trap. En zo vallen de druppels van deze waterval op ons. Het is met deze waterval van gevende, zich uitstortende liefde, merkwaardig gesteld. Overal waar druppels van deze liefdeswaterval terecht komen, ontstaat een fontein van liefde. God heeft zijn eniggeboren Zoon lief. En daardoor was de zoon zelf een fontein van gevende liefde. Daarom ‘heeft de Zoon zijn leven voor ons ingezet’ zoals Johannes schrijft. En wanneer wij onder deze waterval gaan staan, worden ook wij fonteinen van zichzelf weggevende liefde. ‘Als Gods zoon zijn leven voor ons heeft ingezet, behoren ook wij ons leven voor de broeders in te zetten’, lezen wij in 1 Johannes 3:15. Of met de woorden van hoofdstuk 4 vers 7: ‘Geliefden laten wij elkaar liefhebben’. Wie een geliefde is, wie Gods zichzelf weggevende liefde ontvangen heeft, kan zelf liefde geven.

Gevende liefde is het levensgeheim van elke gemeenschap van mensen. Liefde en leven horen bij elkaar. Wat ligt er tussen mensen niet een conflictstof opgestapeld! Waar mensen samen leven botsen karakters en tegengestelde belangen.

Verskil in maatschappelijke positie geeft aanleiding tot afgunst en kletspraat. Wat gaat er tussen die mensen die samenleven en werken niet allemaal fout! Eén verkeerd gevallen woord, één niet uitgepraat misverstand en het hapert tussen twee mensen. Een samenleving van mensen lijkt vaak veel op een kruitvat. De gemeenschap van mensen staat volgestouwd met zaken die haar binnen de kortste keren uit elkaar kan doen vliegen.

‘In het leven is het een kwestie van geven en nemen’ luidt een bekende zegswijze.

Maar waar mensen samen leven is ‘nemen’ een levensgevaarlijke zaak.

Wanneer er ‘genomen’ wordt, in een huwelijk, in een vriendschap, in een verhouding tussen twee burens of tussen twee volkeren, vliegt de spanning omhoog. Het kruitvat staat op het punt te ontploffen en dood en verderf te zaaien.

In elke verhouding is 'nemen' een levensgevaarlijke zaak. Nemen en leven passen slecht bij elkaar. In het uiterste geval leidt 'nemen' zelfs tot elkaar het leven nemen. Laten wij onze gedachten eens verplaatsen naar de verhouding tussen God en mensen.

Wat ligt er in deze verhouding niet een conflictstof opgestapeld! Wat hebben wij mensen de spanning tussen ons en God laten oplopen! De Bijbel beschrijft ons als rebellen die met wat God toevertrouwde hun eigen weg zijn gegaan. Als er één verhouding met rede zou kunnen barsten, is het wel die tussen God en mensen. God stelt zich in de spanningsvolle verhouding tot ons niet op als iemand die neemt, maar als iemand die geeft. God neemt niet zijn recht. Als God tegenover ons ging nemen wie zou dan nog leven? God geeft zijn geliefde zoon als verzoening voor onze zonden. En zo houden wij het leven!

Wij leven dankzij Gods gevende liefde. Gods zichzelf weggevende liefde is het geheim van alle leven.

Let u er eens op, hoe Johannes de gevende liefde en leven in één adem noemt. In het in deze morgen aan de orde zijnde gedeelte uit zijn eerste brief lezen wij: 'Wij weten dat wij overgegaan zijn uit de dood in het leven omdat wij de broeders liefhebben'. Leven en liefde horen bij elkaar. De stroom van gevende liefde, die uit God ontspringt en waarvan de op ons vallende druppels ons tot fontein van liefde maken, is het geheim en het kenmerk van leven.

Werkelijk liefhebben is geen zaak die in onze mogelijkheden ligt. Wij komen uit onszelf niet verder dan geven en nemen. Onze liefde heeft altijd twee kanten: zichzelf weggeven en begerig grijpen. De gevende liefde die leven mogelijk maakt is alleen Gods mogelijkheid.

Misschien probeert u in een bepaalde conflictsituatie waarin de spanning levensgevaarlijk hoog is opgelopen liefde te geven die leven mogelijk maakt. Bedenk dat deze liefde niet tot uw eigen mogelijkheden behoort. Deze liefde is alleen van en uit God. Hij is er de bron van. Toen God zijn Zoon gaf, stortte Hij deze liefde als een waterval over ons uit. En wie onder deze waterval gaat staan, voelt een fontein van dezelfde gevende liefde die leven mogelijk maakt.

Waar mag je verwachten deze liefde aan te treffen? In de gemeente van Jezus Christus!

De gemeente is een gemeenschap van mensen die onder de douche van Gods gevende liefde staan. En zo zelf fonteinen van liefde zijn. De gemeente bestaat uit door God geliefden, die daardoor elkaar kunnen liefhebben.

U bent de proef op de som van de prediking van deze morgen.

Gods gevende, leven scheppende liefde wordt van de kansel aangeprezen. En deze liefde moet zichtbaar zijn in de manier waarop u met elkaar omgaat.

Velen hopen op een opwekking. Zij bidden of Gods liefde veel mensen en menselijke verhoudingen tot waarachtig leven mag wekken. Maar deze hoop is een illusie en uw gebed krachteloos, wanneer u uw broeders en zusters niet liefhebt. Een gemeente die niet onder de douche van Gods liefde staat, die niet uit fontein van liefde bestaat, kan onmogelijk in dienst staan van Gods reddende liefde.

Neem vanmorgen het besluit uw gesprekken aan gemeenteleden altijd in het teken van gevende liefde te laten staan.

Beloof uzelf bepaalde gemeenteleden, die dit nodig hebben, regelmatig te bezoeken.

Durf het om bepaalde kwesties met anderen eens in de sfeer van genade en vergevende liefde uit te praten.

De gemeente is de proef op de som van deze preek over Gods liefde. Daarom zeg ik aan het eind van deze preek ja 'amen'.

'Amen' betekent "Het is zo, zoals gezegd is! 'Wie 'amen' zegt bevestigt de waarheid van de prediking.

Amen.